

Socijalna politika nordijskih država

UPOREDNA SOCIJALNA POLITIKA

Nordijske drzave

- ▶ Zašto se prije svega u skandinavskim zemljama razvila univerzalistička i solidaristička socijalna politika i socijalna država?
- ▶ Postala naročito popularna na nakon Drugog svjetskog rata kada se o njoj raspravljalo kao o “trećem putu”, “tihoj socijalnoj revoluciji”, koja zamjenjuje do tada dominantno marksističko shvatanje u konačnom klasnom obračunu i eliminisanju kapitalističkog sistem.
- ▶ Države i autonomne teritorije članice Nordijskog savjeta: Danska, Švedska, Finska, Norveška, Island, Grenland, Farska ostrva, Olandska ostrva.

Nordijske drzave

- ▶ Različita mišljenja:
- ▶ 1. Kulturne vrijednosti
- ▶ 2. Etnički homogena društva
- ▶ 3. Egalitarna socijalna struktura
- ▶ 4. Politička kultura
- ▶ 5. “društvo drvosječa”
- ▶ Prve socijalne reforme je sprovela Danska, krajem 19.vijeka, a nakon toga Švedska, tokom tridesetih godina 20. vijeka.

Nordijske drzave

- ▶ Nordijska socijalna drzava postaje popularna nakon II svjetskog rada.
- ▶ Univerzalizam vs konzervativni korporativizam.
- ▶ Danska, Norveška, Švedska, Finska, Island, sve zajedno: 25 miliona stanovnika.
- ▶ Realokacije resursa.

FINANSIRANJE TRANSFERA

	Centralna vlast	Lokal	Ostalo
Starosne penzije	100%	-	-
Socijalna pomoć	50%	50%	-
Gotovinski transferi	50%	50%	-
Naknada za nezaposlenost	50%	50%	-
Aktivne mjere zapošljavanja	50%	50%	-
Naknade za bolovanja	100% do 4S	50% od 4S	*
Dječji dodatak	100%	-	-
Naknade za porodijsko	100%	-	-

Karakteriske nakon recesije

- ▶ Aktivne mjere socijalne politike.
- ▶ Pad stope dugoročne nezaposlenosti.
- ▶ Pad stope nezaposlenosti mladih.
- ▶ Povećanje nematerijalnih podsticanja prema obrazovnom sistemu.
- ▶ Subvencije lokalnim vlastima.
- ▶ Privatna inicijativa.

TROŠKOVI PREMA NAMJENI

Namjena	Danska	Finska	Island	Norveška	Švedska
Naknada porodici i djeci	13.2	12.5	11.7	12.8	11.3
Naknada nezaposlenima	10.6	10.4	1.3	2.7	6.5
Naknade za bolovanja	19.9	23.8	39.2	34.3	26.6
Naknade starim osobama	38.2	31.9	28.5	29.6	37.1
Naknade licima sa invaliditetom	12	13	13.9	16.4	11.9

DANSKA

- ▶ Populacija: 5.5 miliona stanovnika
- ▶ Moharhija
- ▶ 1849. USTAVNA MOHARHIJA
- ▶ Izvšna vlast manifestovana u instituciji premijera i kabinetu ministara
- ▶ Zakonodavna vlast: vlada i parlament
- ▶ Nezavisnost: VIII vijek
- ▶ Službeni jezik: danski

Danska

- ▶ Danska – penzijske reforme 1891. godine. Markus Rubin.
- ▶ Konzervativci i liberali, spor oko poreske i socijalne politike.
- ▶ Odbačen bizmarkovski model s obzirom na niske plate, malo zaposlenih i nedovoljno razvijenu socijalnu administraciju.
- ▶ Kompromis u oporezivanju s ciljem podsticanje univerzalne raspodjele prema društvenim klasama sa beznačajnim razlikama.

DANSKA

- ▶ Danska ima modernu tržišnu privredu. Životni je standard vrlo visok, danska kruna je stabilna i vezana uz euro (1 € = 7,42 DKK).
- ▶ Privreda ZŌvisi o vanjskoj trgovini i izvozu (najviše se izvozi: svinjetina, riba i Źitarice).
- ▶ Danci su odbili euro na referendumu 2000. godine. Privreda je vrlo sindikalizovana; više od 75% radne snage su članovi sindikata.
- ▶ Pravila o radu i plati većinom se dogovaraju između sindikata i poslodavaca, bez uplitanja države.

DANSKA

- ▶ Većina stanovništva je skandinavskog porijekla.
- ▶ Manji dio su Inuiti sa Grenlanda, domoroci sa Farskih ostrva (Farani) i imigranti koji čine oko 6,2% stanovništva.
- ▶ Najveće grupe imigranata su: Azijati (1,5%), Turci (0,9%), emigranti iz zemalja bivše Jugoslavije (0,8%) i Afrikanci (0,7%).

Švedska

- ▶ Populacija: 9.miliona stanovnika
- ▶ Ustavna monarhija
- ▶ Službeni jezik: švedski
- ▶ Izvršna vlast: vlada i premijer
- ▶ Zakonodavna vlast: parlament
- ▶ Dominantna religija: protestantizam
- ▶ Kralj Gustav I 1521. godina.
- ▶ Od 1814. godine nije učestvovala u nijednom ratu.

Švedska

- ▶ Švedska – narodne penzije 1913. godine.
- ▶ Jaka državna administracija, favorizovanje bizmarkovskog modela, savez “čelika i raži”.
- ▶ Švedska ljevica se početkom 20. vijeka okreće ka socijalnom reformizmu, prilagođava marksističke stavove domaćim osobenostima, tj konkretno interesima ruralne klase.
- ▶ Trideset godina je trajao politički proces koji je rezultirao stvaranju univerzalnog sistema penzijskog osiguranja.

Švedska

- ▶ Produbljanje socijalnog solidarizma, uspon socijaldemokratije od 1932. godine. Napuštanje marksističke doktrine.
- ▶ Istorijski kompromis između rada i kapitala. Narodnjaštvo i socijalizam - “jednakost, obzirnost, saradnja i pomoć”.
- ▶ Švedska je skoro već hiljadu godina monarhija sa poreznim sistemom koji kontroliše parlament, Riksdag.
- ▶ Parlament ima 349 članova koji se biraju svake četvrte godine.

Švedska

- ▶ Bračni par Myrdal. Porodična politika.
- ▶ Liberalistička tradicija u porodici.
- ▶ Plan: podrška porodici može se postići kolektivnim servisima i novčanim davanjima.
- ▶ Porodična politika podrazumijeva: besplatna porodijska njega, posebne stambene aranžmane, najamnine prema veličini porodice, podrška prilikom sklapanja braka, podrška prema samohranim majkama, zaštita zaposlenosti majke.

Švedska

- ▶ Tage Erlander.
- ▶ “Najveća reklama našeg uspjeha jeste činjenica da su naši politički oponenti vrlo malo mijenjali našu politiku kada su došli na vlast, 1976-1982. godine”.
- ▶ Redukcija socijalnih prestacija tokom krize osamdesetih i devedesetih godina.